

UỶ BAN KHOA HỌC VÀ
KỸ THUẬT NHÀ NƯỚC

Số: Thông tư 217-
KHKT/TT

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hà Nội, ngày 8 tháng 3 năm 1975

THÔNG TƯ

UỶ BAN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NHÀ NƯỚC SỐ 217/KHKT-TC

NGÀY 8 THÁNG 3 NĂM 1975 HƯỚNG DẪN THI HÀNH ĐIỀU LỆ

VỀ CÔNG TÁC TIÊU CHUẨN HOÁ Ở XÍ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP

Ngày 30 tháng 12 năm 1974 Hội đồng Chính phủ đã ra Quyết định số 290-CP ban hành Điều lệ về công tác tiêu chuẩn hoá ở xí nghiệp công nghiệp.

Căn cứ theo Điều 2 của quyết định, Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước ra Thông tư này giải thích và hướng dẫn các ngành, các cấp thi hành bản điều lệ đó.

I- MỤC ĐÍCH, Ý NGHĨA VÀ PHẠM VI ÁP DỤNG BẢN ĐIỀU LỆ

Tiêu chuẩn hoá là một trong những nội dung và biện pháp quan trọng để Nhà nước quản lý kinh tế, quản lý kỹ thuật thúc đẩy sản xuất phát triển. Đặc biệt trong thời kỳ công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa, chuyển nền sản xuất nhỏ lạc hậu, phân tán trở thành nền sản xuất lớn hiện đại, tiêu chuẩn hoá là yếu tố không thể thiếu được để hợp lý hoá tổ chức sản xuất, nâng cao chất lượng sản phẩm, sử dụng hợp lý và tiết kiệm nguyên vật liệu, đảm bảo an toàn kỹ thuật và an toàn lao động.

Nhận rõ vai trò quan trọng đó của tiêu chuẩn hoá, ngày 24 tháng 8 năm 1963, Hội đồng Chính phủ đã ban hành Điều lệ tạm thời về việc nghiên cứu, xây dựng, xét duyệt, ban hành và quản lý các tiêu chuẩn kỹ thuật của sản phẩm công nghiệp, nông nghiệp kèm theo Nghị định số 123/CP. Đó là bản điều lệ áp dụng chung cho tất cả các ngành, các cấp từ trung ương tới cơ sở, trong đó có đề cập tới việc xây dựng ban hành tiêu chuẩn xí nghiệp (Điều 24, Chương III) trách nhiệm trong việc áp dụng tiêu chuẩn của xí nghiệp (Điều 27, Chương IV), tổ chức chuyên trách tiêu chuẩn hoá ở xí nghiệp (Điều 35, Chương V). Tuy nhiên, từ đó đến nay nhiều cơ sở sản xuất, kinh doanh còn chưa coi trọng công tác tiêu chuẩn hoá, chưa nơi nào thực hiện đúng những điều Nhà nước đã quy định về tiêu chuẩn hoá trong cơ sở của mình. Nhiều tiêu chuẩn Nhà nước, tiêu chuẩn ngành đã ban hành không được chấp hành nghiêm chỉnh. Nhiều sản phẩm đã sản xuất hàng loạt vẫn chưa có tiêu chuẩn quy định rõ về quy cách và chất lượng. Nhiều xí nghiệp chưa có tổ chức và cán bộ chuyên trách để giúp lãnh đạo quản lý tập trung và thống nhất công tác tiêu chuẩn hoá trong xí nghiệp. Đó là những thiếu sót nhược điểm cần được khắc phục, đáp ứng đòi hỏi của yêu cầu tăng cường quản lý kinh tế, quản lý kỹ thuật theo tinh thần nghị quyết của Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 22 và các chỉ thị, quyết định của Chính phủ gần đây, nhất là Quyết định số 159-TTg ngày 7-7-1973 về quản lý chất lượng sản phẩm.

Bản điều lệ về công tác tiêu chuẩn hoá ở xí nghiệp công nghiệp này nhằm cụ thể hoá bản điều lệ chung nói trên về nội dung công tác tiêu chuẩn hoá cần được tiến hành trong các xí nghiệp công nghiệp hiện nay.

Như nói ở Điều 28 Chương VII, điều lệ này chỉ áp dụng cho các xí nghiệp công nghiệp. Các loại xí nghiệp khác, trong khi chưa có điều lệ của Nhà nước quy định, có thể căn cứ vào điều lệ này xác định nội dung, yêu cầu, phương pháp và biện pháp cụ thể thích hợp để thực hiện trong đơn vị mình. Các viện nghiên cứu thiết kế trường đại học và trường kỹ thuật có thể vận dụng điều lệ này để xác định nhiệm vụ tiêu chuẩn hoá trong phân áp dụng tiêu chuẩn cấp trên và xây dựng các tiêu chuẩn nội bộ, còn phần trách nhiệm tham gia nghiên cứu xây dựng các tiêu chuẩn hoá của các cơ quan này - sẽ có quy định riêng của nhà nước và hướng dẫn của Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước.

II- MỤC ĐÍCH, NỘI DUNG, ĐỐI TƯỢNG TIÊU CHUẨN HOÁ TRONG XÍ NGHIỆP

1- Mục đích cơ bản của tiêu chuẩn hoá trong xí nghiệp công nghiệp là thông qua việc xây dựng và áp dụng tiêu chuẩn (gồm cả hệ thống tiêu chuẩn cấp trên và tiêu chuẩn xí nghiệp) mà ổn định sản xuất, phát huy hiệu quả tốt nhất về các mặt. Tuỳ theo đặc điểm và nhiệm vụ sản xuất, kinh doanh của mình, mỗi xí nghiệp sẽ hướng tiêu chuẩn hoá phát huy tác dụng vào những mục tiêu và yêu cầu cụ thể trong từng thời kỳ nhất định. Nhưng nói chung, trong giai đoạn hiện nay, các xí nghiệp cần hướng dẫn tiêu chuẩn hoá vào phục vụ cho việc chọn lựa phương án sản phẩm, quy hoạch và kế hoạch hoá phát triển sản xuất; định mức trình độ chất lượng để phân đấu ổn định và từng bước nâng cao hơn; thiết kế tạo ra sản phẩm mới có kết cấu và chất lượng hợp lý hoá; định mức, cung ứng và sử dụng vật tư hợp lý, tiết kiệm; đảm bảo an toàn kỹ thuật và an toàn lao động trong sản xuất.

2- Trong một xí nghiệp, nội dung công tác tiêu chuẩn hoá bao giờ cũng bao gồm hai phần liên quan, gắn bó mật thiết với nhau: áp dụng các tiêu chuẩn cấp trên (Nhà nước, ngành, địa phương) và xây dựng, áp dụng các tiêu chuẩn xí nghiệp. Tuỳ theo trình độ sản xuất, yêu cầu quản lý của Nhà nước, ngành địa phương và của bản thân xí nghiệp, số tiêu chuẩn đã ban hành so với số sản phẩm xí nghiệp đang và sẽ sản xuất.. mà xí nghiệp ấn định nhiệm vụ cụ thể thể hiện cho hai phần của nội dung tiêu chuẩn hoá trong xí nghiệp mình. Theo kinh nghiệm ở một số xí nghiệp, công tác tiêu chuẩn hoá nên bắt đầu trong xí nghiệp bằng việc tổ chức nghiên cứu, phổ biến áp dụng các tiêu chuẩn cấp trên đã ban hành, phát hiện và tìm biện pháp giải quyết những khó khăn trở ngại để sản phẩm sản xuất ra nhanh chóng đạt được những tiêu chuẩn đề ra, trên cơ sở đó mở rộng dần. Đồng thời, các xí nghiệp cũng cần tổ chức xây dựng một số tiêu chuẩn xí nghiệp nhằm trước hết vào việc cụ thể hoá tiêu chuẩn xí nghiệp cho những thành phẩm xuất xưởng trong diện Nhà nước trực tiếp quản lý nhưng chưa có tiêu chuẩn cấp trên khống chế.

3- Trong ba đối tượng xây dựng tiêu chuẩn xí nghiệp, các xí nghiệp cần lấy sản phẩm là thành phẩm xuất xưởng làm đối tượng chính trong những năm sắp tới. Các tiêu chuẩn cho đối tượng này là cơ sở để thực hiện các quan hệ về kế hoạch và hợp đồng giữa xí nghiệp với Nhà nước và các cơ quan, cơ sở khác. Trong nội bộ xí nghiệp dần dần chọn xây dựng tiêu chuẩn cho

những đối tượng khác (nói ở điều 3 chương I), trước hết cần tập trung xây dựng tiêu chuẩn cho những bán thành phần của toàn xí nghiệp, nhưng là thành phần của từng phân xưởng hoặc bộ phận trong xí nghiệp làm cơ sở để tăng cường quản lý sản xuất trong nội bộ xí nghiệp một cách tích cực và chủ động.

4- Về loại tiêu chuẩn xí nghiệp thì được phân định nội dung giống như các tiêu chuẩn cấp trên theo quy định ở Điều 3 Chương I điều lệ chung và điểm 2 chương I Thông tư số 149/KHH/TT ngày 15-9-1963 hướng dẫn thi hành điều lệ chung của Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước.

Với xí nghiệp, ở đây có quy định thêm loại tiêu chuẩn về sử dụng và sửa chữa. Nội dung quy định trong tiêu chuẩn này là các yêu cầu, các mức, các điều kiện trong việc sử dụng sản phẩm (có thể là nguyên vật liệu, bán thành phẩm hay sản phẩm mua ngoài về để sản xuất và lắp ráp, có thể là sản phẩm hoàn chỉnh đang sử dụng); là các yêu cầu, mức về tính năng kỹ thuật hay giá trị sử dụng của sản phẩm sau khi sửa chữa, phục hồi.

III- LẬP KẾ HOẠCH TIÊU CHUẨN HOÁ TRONG XÍ NGHIỆP

Nội dung bản kế hoạch tiêu chuẩn hoá trong xí nghiệp cần theo đúng như nói ở Điều 6 chương II Về vấn đề này, các xí nghiệp cần chú ý các điểm sau:

1- Kế hoạch tiêu chuẩn hoá là một bộ phận cấu thành của kế hoạch sản xuất của xí nghiệp. Vì vậy giám đốc xí nghiệp cần chỉ đạo xây dựng, xét duyệt, tổ chức thực hiện và kiểm tra đánh giá cùng với các mặt của kế hoạch sản xuất.

2- Phòng hay ban kế hoạch phải được giao trách nhiệm cùng với bộ phận hoặc cán bộ chuyên trách tiêu chuẩn hoá giúp giám đốc trong việc hướng dẫn xây dựng, tổng hợp và đôn đốc kiểm tra việc thực hiện kế hoạch này. Ngoài ra giám đốc xí nghiệp cần quy định rõ nhiệm vụ của các bộ phận liên quan khác trong việc lập kế hoạch tiêu chuẩn hoá này đặc biệt là phần tham gia xây dựng tiêu chuẩn.

3- Để kế hoạch tiêu chuẩn hoá xí nghiệp có giá trị thực tiễn cần chú ý cân đối những phần kế hoạch và công việc trực tiếp liên quan với tiêu chuẩn hoá như: thiết kế, hệ thống hoá các tài liệu kỹ thuật, công nghệ, trang thiết bị, kiểm dịch và sửa chữa các dụng cụ đo lường, cung ứng

vật tư kỹ thuật; kiểm tra, phân tích đánh giá và xử lý về chất lượng sản phẩm... Cố gắng từng bước thống nhất các mặt đo lường, tiêu chuẩn hoá, kiểm tra trong kế hoạch chung về tiến bộ kỹ thuật và chất lượng sản phẩm.

IV- VỀ XÂY DỰNG TIÊU CHUẨN TRONG XÍ NGHIỆP

1- Xí nghiệp có trách nhiệm tham gia xây dựng tiêu chuẩn cấp trên (Nhà nước, ngành, địa phương) theo kế hoạch do Bộ, Tổng cục hay Ủy ban hành chính tỉnh, thành phố giao cho và tự xây dựng các tiêu chuẩn cấp xí nghiệp theo kế hoạch của bản thân xí nghiệp. Tất cả các bộ phận và cán bộ trong xí nghiệp có trách nhiệm và nghĩa vụ phải tham gia vào việc xây dựng tiêu chuẩn theo khả năng và sự phân công của giám đốc xí nghiệp. Tuy nhiên để tiêu chuẩn được xây dựng nhanh và đảm bảo nội dung học thuật đúng đắn, chính xác. Giám đốc xí nghiệp căn cứ vào yêu cầu và nội dung từng tiêu chuẩn mà giao cho những tập thể hoặc cá nhân cán bộ có đủ trình độ và năng lực chủ trì, biên soạn, sau đó bổ sung hoàn chỉnh như nói ở Điều 11, 12 chương III của điều lệ. Nói chung những tiêu chuẩn là thành phẩm xuất xưởng và quy trình công nghệ thì giao cho các phân xưởng hoặc bộ phận sản xuất; những tiêu chuẩn là phương pháp phân tích, đo lường, kiểm tra nên giao cho bộ phận và cán bộ kiểm tra (OTK), đo lường chủ trì biên soạn.

2- Hết sức phòng ngừa đừng để tiêu chuẩn xí nghiệp có nội dung trái với tiêu chuẩn cấp trên (như lấy các thông số, kích thước ngoài hệ thống, thống nhất đã quy định trong tiêu chuẩn Nhà nước; định mức chất lượng thấp hơn mức tối thiểu Nhà nước hay ngành không chế...). Cũng cần chú ý xem xét bổ sung, điều chỉnh đảm bảo sự ăn khớp, giữa các điều quy định trong một tiêu chuẩn xí nghiệp và giữa các tiêu chuẩn xí nghiệp có liên quan với nhau.

3- Đối với những tiêu chuẩn do cấp trên giao xí nghiệp chủ trì biên soạn hoặc tham gia ý kiến, thì bản dự thảo tiêu chuẩn hoặc bản góp ý kiến đó nhất thiết phải do Giám đốc hoặc Phó giám đốc kỹ thuật ký gửi lên cấp trên. Những tiêu chuẩn xí nghiệp quy định cho thành phẩm xuất xưởng nhất thiết phải được cơ quan quản lý cấp trên (Vụ kỹ thuật và các cục hoặc công ty hoặc liên hợp xí nghiệp - với Bộ và Tổng cục, Ủy ban Khoa học và kỹ thuật và cục hoặc ty chủ quản - với tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương) nhất trí thì giám đốc xí nghiệp công